

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 387/2016
18.05.2017. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судије др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, судије Гордане Ајншпилер Поповић и Бранка Станића, чланова већа, у правној ствари тужиоца Конзорцијум физичких лица који чине АА из ..., ББ из ..., ВВ из .. и ГГ из ..., које у ревизијском поступку заступа пуномоћник Радослав Маравић, адвокат из ..., против тужене Агенције за вођење спорова у поступку приватизације као правног следбеника Агенције за приватизацију Републике Србије, Београд, ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 1006/15 од 13.10.2015. године, донео је у седници већа одржаној дана 18.05.2017. године, следећу

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 1006/15 од 13.10.2015. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 5328/2011 од 27.01.2015. године, у ставу I изреке, дозвољено је преиначење тужбе, а ставом II изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да су утврди да је једностраним раскидом уговора Ов.бр. ... закљученим између тужиоца и туженог дана 08.10.2004. године, а раскинутим дана 30.11.2005. године, тужиоцу причињена штета, као и да обавезе туженог да Конзорцијуму физичких лица односно ГГ из ... и ВВ из ... који су измирили плаћање, намири штету тако што ће им вратити обезнице Републике Србије серије 2016, у номиналном износу од 243.338,00 еура и то од укупног броја ГГ у номиналном износу од 120.292,00 еура, а ВВ у номиналном износу од 123.046.00 еура, као и да тужени надокнади тужиоцима трошкове поступка, као неоснован, док је ставом III изреке одбијен захтев туженог за накнаду судских трошкова.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 1006/15 од 13.10.2015. године, у ставу један изреке одбијена је жалба тужилаца као неоснована и потврђена наведена првостепена пресуда, а ставом два изреке одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против пресуде Привредног апелационог суда Пж 1006/15 од 13.10.2015. године, тужилац је преко пуномоћника благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. Трошкове нису тражили нити определили.

Одговором на ревизију тужена је оспорила наводе ревизије као неосноване и предложила да се иста одбије. Трошкове није тражила нити определила.

Врховни касациони суд је испитао побијану другостепену пресуду у складу са одредбом члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.125/04 и 111/09) који се примењује на основу члана 506. став 1. сада важећег Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11) и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити указују на неке друге битне повреде поступка, које би биле од значаја за правилност и законитост одлуке која се побија. Тужиоци ревизијом указују на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање и оцену доказа. Истицањем ових повреда поступка и истичући неправилну оцену доказа, ревидент указује на релативно битне повреде евентуално учињене у првостепеном поступку које ревизијски суд нема овлашћења да цени.

Према утврђеном чињеничном стању између парничних странака је закључен Уговор о купопродаји друштвеног капитала субјекта приватизације „ДД“ ..., методом јавне аукције дана 08.10.2004. године. Тужени је у више наврата вршио контроле код субјекта приватизације и остављао тужиоцима обавештења о неправилностима које је потребно уклонити а које нису биле у складу са Уговором међу којима је и обавештење од 21.07.2005. године којим је тужиоцу остављен рок од 60 дана од дана пријема истог да достави документацију да је у субјекту приватизације одржан континуитет пословања у претежној делатности за коју је субјект регистрован и да се поштују одредбе прописане Социјалним програмом из Анекса 1 и Уговора. С обзиром да тужиоци нису доставили ове доказе као доказ да су испунили све своје уговорне обавезе, то је тужени закључио да није остварен циљ приватизације у конкретном случају те је Обавештењем од 24.11.2005. године уговор раскинуо, а капитал субјекта приватизације пренет је Акцијском фонду. Након тога над субјектом приватизације покренут је стечајни поступак. По наведеном Уговору обавеза тужиоца је била да у периоду од 3 године од дана закључења уговора обезбеди континуитет пословања у основној делатности, да не продаје основна средства у износу већем од 10% укупне вредности средстава субјекта приказане у основном билансу стања. Тужени је имао право на раскид уколико купац не достави гаранцију за инвестиционо улагање, не обезбеди континуитет пословања у ком случају купац губи право на враћање куповне цене депозита и сва потраживања по основу уговора. Анексом уговора о купопродаји предвиђен је социјални програм те обавеза да субјект приватизације не врши отпуштање запослених као лица за чијим је радом престала потреба у периоду од 2 године.

Из налаза и мишљења судског вештака суд је утврдио да је обим уговорених послова након априла 2005. године умањен јер су финансијска

средства намењена за редовно пословање морала бити ангажована за исплату потраживања радницима по судским пресудама, да тужилац није редовно исплаћивао зараде и доприносе за социјално осигурање, те да је вршено отуђене имовине. Вештак је континуитет пословања ценио у односу на повећање реализације те је закључио да је након приватизације реализација повећана за 23,80% те извукао закључак да није нарушен континуитет пословања. Међутим суд је континуитет пословања ценио комплексније подразумевајући обрачун и упоређивање остварених прихода, укупних расхода, односно кретање и утврђивање резултата не само повећања прихода, у постприватизационом периоду, већ и евентуални пораст обавеза субјекта што се у крајњој линији svelo на ликвидности субјекта. С обзиром да евидентирање у пословним књигама није вршено и да је туженом онемогућен увид у пословне књиге сходно одредби члана 5.2.3. уговора као и чињенице непрекидне блокаде рачуна, не остваривања социјалног програма и исплата зарада, те отварања стечаја над субјектом приватизације недуго након раскида уговора, све јасно указује да су постојали озбиљни проблеми у функционисању самог субјекта приватизације, те тужилац у конкретном случају није успео да одржи континуитет пословања субјекта приватизације.

Нижестепени судови су на основу овако утврђеног чињеничног стања закључили да је тужбени захтев неоснован, јер тужилац у току поступка није доказао постојање основа за накнаду штете.

Тужилац сматра да нису били испуњени услови за раскид уговора, зато што је све уговорне обавезе испунио у роковима, па зато тужбеним захтевом потражује штету због неоснованог раскида Уговора од стране туженог. Нижестепени судови су утврдили да тужилац није извршио уговорне обавезе, на начин и у роковима како је то предвиђено уговором, односно није одржао континуитет пословања ценећи га кроз билансе стања, чиме је остварен раскидни услов, па је и одбијен захтев тужилаца као неоснован.

Према оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови на утврђено чињенично стање правилно су применили материјално право и то одредбе члана 154, 155. и члана 158. Закона о облигационим односима, када су одбили захтев тужиоца као неоснован. Разлоге које је навео другостепени суд у својој одлуци, као правилне прихвата и ревизијски суд. Наиме, нижестепени судови су утврдили да тужилац није извршио уговорне обавезе, на начин и у роковима како је то предвиђено уговором, на који начин је испуњен раскидни услов, те је без утицаја на другачије одлучивање у овој правној ствари ревизијски навод да ли се у конкретном случају примењује члан 41а Закона о приватизацији или не.

Насупрот ревизијским наводима нижестепени судови су приликом одлучивања у овој правној ствари правилно имали у виду одредбе Закона о облигационим односима који се односе на накнаду штете. Према члану 154. Закона о облигационим односима ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је уколико не докаже да је штета настала без његове кривице, а члан 155. истог Закона прописује да је штета умањење ничије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакле користи) као и наношење другом физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета). Члан 158. Закона о

облигационим односима прописује да кривица постоји када је штетник проузроковао штету намерно или непажњом.

Применом цитираних одредби у овом спору, тужилац на коме је у смислу члана 231. Закона о парничном поступку био терет доказивања, је морао доказати постојање штете, затим одговорност туженог односно постојање његове штетне радње те узрочно последичну везу између радње штетника и претрпљене штете.

Испитујући постојање штетне радње у погледу неоснованог раскида уговора од стране туженог, правилно су нижестепени судови оценом изведених доказа и применом правила о терету доказивања закључили да су били испуњени уговорени услови за основан раскид спорног уговора од стране тужене.

Наиме, Уговор о купопродаји друштвеног капитала је закључен у складу са одредбама Закона о приватизацији и представља посебну врсту облигационог правног односа који своју законску регулативу црпи пре свега из Закона о приватизацији као „*lex specialis*“, а потом из одредби Закона о облигационим односима. Чланом 20. Закона о облигационим односима је прописано да странке могу другачије уредити своје међусобне односе, него што је то предвиђено Законом уколико из појединих одредби овог закона или из његовог смисла не произилази шта друго. У конкретном случају Уговором су уговорне странке изричито предвиделе правне последице раскида уговора и то у одредбом члана 7. тачка 1. уговора. Чланом 7.1 Уговора је предвиђено да уколико купац не достави Агенцији гаранцију за инвестиционо улагање, у складу са ставом 3.3 уговора, не гласа на основу својих акција у корист одлука на скупштини сходно ставу 3.2 уговора и не обезбеди континуитет пословања у складу са тачком 5.3.2. Агенција има право да раскине уговор уз писмено обавештење купца и да у том случају, купац губи право на враћање депозита, право на враћање уплаћеног дела куповне цене и сва права и потраживања по основу овог уговора. Из наведеног разлога на питање права купца друштвеног капитала да потражује накнаду штете након једностраног раскида предметног уговора од стране туженог, на супрот ревизијским наводима, не могу се примењивати одредбе члана 132. став 2. и 5. Закона о облигационом односима, већ искључиво уговорене одредбе, како су то правилно закључили и нижестепени судови.

Поступак продаје друштвеног капитала и имовине не заснива се на начелу једнаке вредности узајамних давања. Закључењем уговора о продаји друштвеног капитала методом јавне аукције, тужиоци као купци су својевољно прихватили ризик куповине који у себи садржи опасност од губитка капитала и плаћене цене, али само у случајевима када својом кривицом онемогуће постизање циља и сврхе уговора. Циљ приватизације може се остварити само потпуном реализацијом свих обавеза установљених уговором о продаји друштвеног капитала. Зато се уговор о продаји друштвеног капитала може правно ваљано раскинути и због неизвршења само једне од уговором преузетих обавеза која уједно представља и битан елемент уговора, а у овом случају због неостваривања континуитета пословања.

Изведени докази у првостепеном поступку упућују да тужилац није извршио обавезу обезбеђивања континуитета пословања, па и једног од предуслова за обезбеђење континуитета послова односно исплата зарада и других примања запосленима код субјекта приватизације. То је уједно и правно ваљан

разлог чијим постојањем се конституише право друге уговорне стране да под условима прописаним члана 125. ст. 2. и 3. Закона о облигационим односима изјави да уговор раскида. Стога је изјава туженог о раскиду спорног Уговора апсолутно правно ваљана односно основана без обзира да ли је и у којој мери тужени извршио уговором установљене обавезе у погледу плаћања купопродајне цене у целости. У том смислу су и сви ревизијски разлози који се тичу тврдње о уредном извршењу тужиоцеве преузете обавезе плаћања купопродајне цене правно ирелевантни за оцену законитости побијане другостепене пресуде.

С обзиром на наведено правилно су нижестепени судови закључили да тужилац не може основано потраживати од туженог накнаду штете због неоснованог раскида јер до закључења главне расправе није пружио доказе о постојању основа потраживања према туженом. Наиме, тужилац у току поступка није доставио доказе да је испунио све уговорне обавезе у погледу обезбеђивања континуитета пословања, због чега је тужени имао основ да једнострано раскине уговор, те тужени није одговоран за умањење имовине тужиоца у утуженој висини, па су правилно нижестепени судови одбили тужени захтев тужиоца у целости.

У ревизији се у суштини понављају сви разлози истицани у жалбеном поступку, а који су правилно оцењени као неосновани, па их ревизијски суд неће детаљније образлагати у овој пресуди јер би се на тај начин само понављали ставови изнети од стране другостепеног суда.

Како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози на које се пази по службеној дужности, Врховни касациони суд на основу процесних овлашћења из члана 405. Закона о парничном поступку је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа-судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић